

ските извори. Познато е достатъчно какви невѣжки сѣ арабитѣ и византийцитѣ, когато се касае за езика на съседнитѣ имъ народи. Още по-голяма грѣшка е обаче, че Рослеръ счита за непоколебима истина утѣрското произхождение на хазаритѣ.

Намѣсто да се занимава съ тълкувание на арабскитѣ филологични умувания, Вамбери прѣдпочита да се възползува отъ позитивнитѣ показатели, които се отнасятъ къмъ *народнитѣ обичаи и езика на прабългаритѣ* (етнографски и езикови докази). Първитѣ не сѣ въ голѣмъ брой и винаги чисти, защото прабългаритѣ сѣ се поддали на чужди влияния, славянски, уgroфински, мухамедански. Тукъ етнографътъ може да се възползува само отъ отдръпни чѣрти.¹⁾ Вамбери признава самъ, че етнографскитѣ докази не тежатъ много (стр. 56—57), освѣтъ това и изворитѣ ни не се съгласяватъ, — тѣ идатъ отъ двѣ различни мѣста. Известията на *арабскитѣ писатели* (ибн-Фодлатъ, ибн-Даста) ни прѣдставятъ прабългаритѣ като полу-номади — (*дървени жилища* — зап. влияние), а *византийскитѣ писатели* (ибн-Фодлатъ, ибн-Даста) ни прѣдставятъ прабългаритѣ като чисто номадски народъ.

И така етнографскитѣ докази не могатъ да иматъ тая сила, която притежаватъ *езиковитѣ* паметници. Тия той счита за много по-важни. — Къмъ тия се отнасятъ: а) *имена на предмети*, б) *имена на лица, градове, племена*, които ако и да сѣ ни прѣдадени отъ двѣ различни мѣста въ разстояние на два вѣка, сѣ запазили изобщо своя турски характеръ. И тукъ имаме два извора: 1) първѣтъ открития отъ Попова *имениникъ*, който прѣска известна свѣтлина върху историята на прабългаритѣ до 765. г. Имената, които се съдържаатъ въ него, прѣдставятъ много повече сходство съ подобнитѣ въ хрониката на патриарха Никифора, отколкото прѣдполага Пречекъ (Gesch. d. Bulg. 127). 2) *Имената*, които ни сѣ запазили Несторъ и арабскитѣ писатели, ако и да сѣ се измѣнили до непознание, все пакъ сѣ отъ съществена полза. Относително първия туземенъ изворъ (имениника), който разгорещената фантазия на единъ руски ученъ (Гильфердингъ) искала да обясни даже отъ маджарски, Вамбери се вижда принуденъ, да изкаже своето дълбоко съжаление, че е сполучилъ да обясни само нѣколко лични имена, и че още доста гатанки очакватъ тукъ своето рѣшение. Въ известния текстъ на първо мѣсто стои името,

¹⁾ а) Споредъ Ибнъ Фодлата етикетътъ изисквалъ, домохозяинката да вземе първия късъ отъ гостбата, обичай, който се срѣща и до сега у обзегитѣ и киргизитѣ. — Обичаятъ, на всѣки гостъ да се слага отдръпна трапеца, съществувалъ и при двореца на Атила, както съобщава Прискъ (Bonn. ed. p. 204—5). б) *Лъвата страна* е почетната страна, като у турцитѣ. в) Главна храна *конско месо* и *просо*. Просото е национална гостба на турцитѣ споредъ Kudatku-Bilik. А за конското месо е известно, че е специално само турска храна. д) Сждо и питнето *сѣжу* е турско (вж. по-долу). е) Турски е и обичаятъ, да се оставя чубъ (Naaghschel) на главата. Съ това се отличаватъ монголи и турци отъ други народности. *Манджуритѣ* прѣдсаватъ *тоя обичай въ Китай*. — У насъ погрѣшно мнатыа се счита за *китайскъ*. ж) Количението (като знакъ на страхопочитание) е въ употреба и до днесъ въ централна Азия при даване на нѣкой чинъ. Ср. и турск. укѣме. г) Давање *кзетна* при голъ метъ. б) *Конска опашка* намъ знае и особено и) близкото знакомство съ коня (българитѣ плащатъ данъкъ въ коне и конски кожи?) — Ибнъ Даста ги прѣдсаватъ като добри конници. Това противурѣчи на уgro-финския извъ произходъ, защото конятъ споредъ Ахавистъ (Culturwörter der westfälischen Sprache p. 8) не билъ известенъ на старитѣ фини и самото име за коня тѣ сѣ зели отъ индогерманцитѣ.